

Златко М. Павловић¹

Соња С. Каурин

Весна З. Цвјетиновић

Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет Пале,
Република Српска, Босна и ХерцеговинаОригинални
научни рад

Васијини њосијуйци родијеља и задовољство животиом код младих

Резиме: Будући да задовољство животиом има велики значај за оптимално функционисање човјека, њојредно је више њажње обрађији на везу између начина васијијања дјеце и њиховој задовољства животиом. У раду су њриказани резултијати испијраживања у којем су анализиране разлике у задовољству животиом међу сѡуденијима (390 испијаника) у зависности од тоја како су ѡроцијенили васијине њосијуйке својих родијеља у дјеијњсѡву. Мјерене су ѡри врсије васијиних њосијуйака: очекивања и захѡјјеви, ѡхвале и наѡраде, криѡије и казне. Разлике у задовољству животиом анализиране су међу ѡрујама које су формиране ѡрема томе да ли су мајке и очеви наведене васијине њосијуйке ѡримјењивали у већој или у мањој мјери, ѡе ѡрема томе да ли су у ѡримјени ѡих њосијуйака родијељи били усаѡлашени или не. Добијени резултијати сѡѡришу да веће задовољство ѡказују испијаници чији су родијељи били мање захѡјјевни и имали мања очекивања од њих, испијаници чији родијељи су ѡрема њима ѡримјењивали више ѡхвала и наѡрада, односно мање криѡика и казни. Резултијати ѡакође ѡдржавају ѡледијије које испијиче важности и врсије васијиних њосијуйака и усклађености мајки и очева у ѡим њосијуйцима за задовољство животиом код испијаника, мада више ѡовори у ѡрилој сѡаву да врсија васијиних њосијуйака односи одређену ѡреваѡу над усаѡлашеношћу. За задовољство животиом важна је, не ѡолико усаѡлашености родијеља у васијиним њосијуйцима сама ѡо себи, колико да се ѡа усаѡлашености односи на васијине њосијуйке који су иначе ѡовезани са већим задовољством животиом.

Кључне ријечи: задовољство животиом, ѡродично васијијање, родијељски васијини њосијуйци, усаѡлашености родијеља у васијијању

¹ zlatko.pavlovic@ff.ues.rs.ba

<https://orcid.org/0000-0001-7323-8341>

Copyright © 2026 by the publisher Faculty of Education, University of Belgrade, SERBIA.

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original paper is accurately cited.

Увод

На питање о томе шта је циљ који би жељели да постигну у свом личном животу већина људи ће, на овај или онај начин, поменути срећу. Међутим, најчешће им неће бити лако да одговоре шта је срећа. Одговори различитих људи на то питање могу се доста разликовати. Посебно није лако дати научно одређење среће. Најближи колоквијалном значењу среће имају научни термини *лично блајосћање*, *субјективно блајосћање* и *субјективна добродиш*, који се понекад наводе као синоними за срећу (Diener & Ryan, 2009). Ови појмови укључују двије основне компоненте: когнитивну и афективну. Афективна компонента одређује се као доминација позитивног у односу на негативни афективитет, а когнитивна представља доживљај или процјену особе о томе колико је задовољна сопственим животом уопште, у свим његовим аспектима (Diener et al., 1985; Diener et al., 2010; Diener et al., 2003; Lucas & Diener, 2010; Pavot & Diener, 1993). Когнитивна компонента личног благостања означава се као *задовољство живоћом*.

Истраживања показују да је задовољство животом појединца у тијесној вези са показатељима његовог физичког и психичког функционисања, као и са постигнућима у образовној сфери (Huebner et al., 2004; Gilman & Huebner, 2006; Grant et al., 2009). Такође, истраживања показују постојање повезаности задовољства животом код адолесцената са већим бројем показатеља неприлагођености и лошег функционисања, са присуством проблема у понашању (McKnight et al., 2002; Suldo & Huebner, 2004a), са вршњачким насиљем (Valois, et al., 2001), са осјећајем усамљености (Ozben, 2013) и са прихваћеношћу од стране вршњака (Shin et al., 2011). Задовољство животом повезано је са већим бројем показатеља оптималног функционисања појединца. Тако је тијесно повезано са поимањем смисла живота, степеном проактивног превладавања стреса и осјећајем наде (Randelović i Minić, 2012).

И поред свега тога, задовољство животом се ријетко среће у званичним формулацијама циљева васпитања. У таквим формулацијама присутни су појмови као што су реализација потенцијала, самоостварење, лична афирмација, плодотворан и стваралачки живот итд. Све то јесу појаве које су повезане са задовољством животом, али тешко да се могу у потпуности изједначити са њим. Зато је педагошки интересантан проблем односа између начина на који се дјеца васпитавају и њиховог каснијег задовољства животом.

Начин васпитања је врло сложена појава коју није једноставно описивати и мјерити. Један од појмова који се показао корисним на том плану јесте појам *стиил васићћања*. Њему се обично додају одреднице које прецизирају контекст у којем се васпитање одвија, нпр. за означавање особености васпитања у породици користи се појам *родићелски стиил васићћања*. Неки аутори предлажу и друге начине прецизирања. Такав је појам *йородични стиил васићћања* (Плић, 2008).

Среће се велики број одређења стила васпитања. Некад се о родитељским стилови-ма васпитања говори уопштено као о специфичним понашањима родитеља која они примјењују у социјализацији своје дјеце (Darling & Steinberg, 1993) или као о релативно досљедним понашањима родитеља којима они успостављају укупне односе са дјецом (Matejević, 2007).

Оно што је заједничко за таква одређења јесте да наглашавају два елемента: 1. особеност васпитне праксе родитеља и 2. одређену досљедност те праксе. У томе које још елементе наглашавају, одређења стилова васпитања се могу и значајније разликовати. Некад се наглашавају ставови које родитељи имају према дјечи (Keresteš i sar., 2012) или емоционалне ситуације које одређују односе између родитеља и дјеце (Ћудина-Обрадовић i Обрадовић, 2006).

Развијен је и већи број класификација стилова васпитања. Једна од најпознатијих и нај-

чешће кориштених у истраживањима је класификација Баумриндове, која полази од двије независне димензије, од димензије емоционалног прихватања и димензије контроле. На основу заступљености тих димензија развила је класификацију која укључује три стила васпитања: ауторитарни, ауторитативни и попустљиви (Baumrind, 1968). Касније су други аутори проширили модел додајући и занемарујући стил (Maccoby & Martin, 1983). Ауторитарни стил карактерише ниско прихватање и висока контрола, ауторитативни стил карактерише високо прихватање и висока контрола, попустљиви стил карактерише високо прихватање и ниска контрола, а занемарујући стил карактерише ниско прихватање и ниска контрола.

Осим појма стил васпитања, за описивање особености васпитног дјеловања користе се и други појмови (нпр. васпитни ставови родитеља, породична васпитна атмосфера, лаичке или наивне теорије васпитања). Све то компликује терминолошке прилике, будући да аутори често не прецизирају односе међу тим појмовима, као и њихов однос са појмом васпитни стил. Марина Матејевић даље разрађује идеје других аутора и износи приједлог да се успостави својеврсни хијерархијски ред међу појмовима којима се описује васпитно понашање родитеља (Matejević, 2007). Према том приједлогу, најнижи ниво би садржао васпитне поступке, који би произлазили из родитељских васпитних ставова, а ти ставови би били обједињени у васпитни стил родитеља.

У контексту разматрања задовољства животом и личног благостања као исхода васпитања, важно је питање о односу између нивоа тих варијабли код дјеце и начина на који их родитељи васпитавају. Истраживања показују да је код младих људи однос који су имали са родитељима један од најснажнијих индикатора њиховог задовољства животом (Dew & Huebner, 1994; Leung & Leung, 1992; Leung & Zhang, 2000).

Различити стилови васпитања повезани су са различитим нивоима задовољства животом. Ауторитативни васпитни стил родитеља снажно је позитивно повезан са задовољством животом код младих. Испитаници чији родитељи су на њиховом основношколском узрасту испољавали ауторитативни васпитни стил, у младости су показивали високо задовољство животом. Пермисивни и ауторитарни стил показују слабије и неконзистентне везе са задовољством животом које зависе од културног контекста. Чисти ауторитарни стил има негативан утицај на задовољство животом (Lavrič & Naterer, 2020).

У истраживању реализованом у Турској добијена је позитивна корелација између ауторитативног васпитног стила родитеља и субјективног благостања дјеце, а негативна корелација између пермисивног и ауторитарног васпитног стила и субјективног благостања (Deniz et al., 2013). Истраживање реализовано у Ирану дало је негативну корелацију ауторитарног и пермисивног родитељског стила васпитања са субјективним благостањем дјеце, док ауторитативни стил није показао корелацију са субјективним благостањем (Lavasani et al., 2011). Анализирајући већи број студија о повезаности родитељских васпитних стилова са задовољством животом код адолесцената, Бехмани и Синг констатују да, осим извјесних одступања, постоји доста добра усаглашеност резултата добијених у различитим културама. Већина резултата показује да адолесценти који своје родитеље процјењују као ауторитативне или пермисивне показују веће задовољство животом од адолесцената који своје родитеље процјењују као ауторитарне, при чему најјачу повезаност са задовољством животом показује ауторитативни стил васпитања (Behmani & Singh, 2018).

Педагошки важно није само питање како су различити начини васпитања повезани са задовољством животом код дјеце. Важно је и питање како је усклађеност мајки и очеве у начини-

ма васпитања дјеце повезана са њиховим задовољством животом. Један од принципа васпитног дјеловања односи се на потребу за усклађеним дјеловањем фактора васпитања. Принцип се може пренијети и унутар појединих фактора, па се нпр. у том контексту може говорити о усклађености родитеља у својим васпитним поступцима према дјечи. У приручницима за родитеље и популарној литератури која је намијењена родитељима по правилу се истиче да је врло важно да дјеца добијају усклађене васпитне поруке од оба родитеља (Lovrinčević, 2009; Steinberg & Levine, 1990; Wagonseller & McDowell, 1979), али се срећу и приручници који су толерантнији према неусаглашености родитеља у њиховим васпитним поступцима (Gordon, 2006).

Флечер и сарадници упозоравају да код расправа о усклађености у васпитним поступцима треба правити разлику између усклађености васпитних поступака сваког родитеља (колико је један родитељ досљедан у својим поступцима, тј. усклађен сам са собом) од усклађености васпитних поступака међу родитељима (колико су мајка и отац међусобно усклађени у својим васпитним поступцима) (Fletcher et al., 1999).

Џонсон и сарадници као недостатак бројних студија које се баве родитељским васпитним стиливима наводе то што су се најчешће посматрали посебно стилови које примјењују мајке и посебно стилови које примјењују очеви, без разматрања ефекта који има њихова усаглашеност, односно неусаглашеност (Johnson et al., 1991). Резултати истраживања показују да у породицама у којима родитељи примјењују неусаглашене васпитне стилове дјеца показују ниже самопроцјене, лошију социјалну адаптацију и ниже школско постигнуће. То важи, како за адолесценте (Johnson et al., 1991), тако и за млађу дјецу (Christophersen & Mortweet, 2003). Иако нека истраживања дају неодређене резултате о вези између усаглашености родитељских васпитних стилова и субјективне добробити дјеце, односно

њиховог задовољства животом (Johnson et al., 1991), више истраживања указује на позитивну везу (Grossman & Rowat, 1995; Hancock Hoskins, 2014).

У истраживањима о вези начина на које родитељи васпитавају дјецу са различитим показатељима васпитних исхода, као и о значају слагања родитеља у примјени тих начина васпитања, редовно се полази од родитељских васпитних стилова као општијих показатеља особности у начинима васпитања. Када се задовољство животом посматра као један од исхода васпитања, такође се редовно као показатељ начина васпитања мјере родитељски васпитни стилови. Ријетко се истражују везе између слагања мајки и очева у начинима васпитања са задовољством животом код дјеце. И када се реализују таква истраживања, опет се начини васпитања сагледавају преко васпитних стилова. Ми смо у нашем истраживању посматрали односе између задовољства животом код испитаника и начина на које су их родитељи васпитавали, при чему смо те начине мјерили преко конкретнијих васпитних поступака. Такође смо посматрали однос између усаглашености мајки и очева у примјени васпитних поступака и задовољства животом код њихове дјеце.

Методологија истраживања

Циљ истраживања и хипотезе

Циљ истраживања² је био испитати да ли се задовољство животом код испитаника разликује у зависности од примјене три врсте васпитних поступака (очекивања и захтјеви, похвале и награде, критике и казне) од стране њихових родитеља.

² У раду је приказан дио резултата добијених у једном обимнијем истраживању које је реализовано 2023. године (Kaurin i sar., 2025).

Поставили смо двије полазне хипотезе:

1. Веће задовољство животом показаће испитаници које су родитељи више хвалили и награђивали, а мање критиковали и кажњавали, док ниво очекивања и захтјева које су им постављали неће бити повезан са разликама у њиховом задовољству животом.
2. Веће задовољство животом показаће испитаници који процјењују да је међу њиховим мајкама и очевима постојала усаглашеност у примјени свих васпитних поступака које смо посматрали у односу на испитанике који процјењују да међу њиховим мајкама и очевима такве усаглашености није било.

Варијабле и мјерни инсйруменйи

Осим анкетног упитника за прикупљање општих података о испитаницима, кориштена је скала за процјену васпитних поступака (Kaurin i sar., 2025). Скала мјери процјене испитаника о три врсте васпитних поступака: очекивања која су родитељи имали од дјецe и ниво захтјева које су им постављали (очекивања и захтјеви); позитивне реакције родитеља када су се дјеца понашала у складу са очекивањима и захтјевима (похвале и награде); негативне реакције родитеља када се дјеца нису понашала у складу са очекивањима и захтјевима (критике и казне). На тим супскалама испитаници процјењују учесталост васпитних поступака њихових родитеља, посебно за мајку, посебно за оца. Упутство за попуњавање садржи инструкцију да процјене учесталости васпитних поступака родитеља треба вршити за период када су испитаници били у вишим разредима основне школе.

Кронбах-алфа коефицијенти поузданости супскала су следећи (први коефицијент односи се на процјене за мајке, други на процјене за очеве): Захтјеви и очекивања 0,76 – 0,75; Похвале и награде 0,80 – 0,82; Критике и казне 0,80 – 0,78 (Kaurin i sar., 2025).

Узорак и организација истраживања

Истраживање је реализовано на узорку у чији састав је ушло 390 студената који студирају на Универзитету у Источном Сарајеву на следећим факултетима: Економски, Медицински, Филозофски и Факултет физичког васпитања и спорта. Структура узорка према полу била је следећа: женски 54,8% и мушки 45,2%, а према години студија: четврта – 22,2%; трећа – 19,9%; друга – 16,3% и прва – 41,6%. Инструменти су примјењени на часовима редовне наставе, а учешће у истраживању било је добровољно. Истраживање је реализовано у октобру 2023. године.

Обрада йодайака

Према подацима добијеним на супскалама за процјену родитељских васпитних поступака испитанике смо прво подијелили на оне који су процијенили да је међу њиховим родитељима постојала усаглашеност у васпитним поступцима и оне који су процијенили да такве усаглашености није било. То је урађено за све три врсте васпитних поступака на следећи начин. За сваку од дистрибуција података (све три димензије, посебно за мајке, посебно за очеве) израчунате су стандардне девијације. Потом су за парове процјена које се односе на исти васпитни поступак (за мајке и за очеве) израчунате заједничке стандардне девијације. Након тога су израчунате разлике између процјена за мајке и процјена за очеве за сваки од мјерених васпитних поступака. Према тим разликама су испитаници сврстани у двије групе: у групу код које је усаглашеност у васпитним поступцима мајки и очева висока, ако је разлика у процјенама за мајке и очеве мања од једне заједничке стандардне девијације (група усаглашеност) и групу код којих је таква усаглашеност ниска, ако је разлика у процјенама за мајке и очеве већа од једне заједничке стандардне девијације (група неусаглашеност). Тако је учињено са процјенама за сваки од васпитних поступака. Присутна је одређена произвољност

у одређивању границе између групе усаглашени и групе неусаглашени. На описани начин смо добили да се проценат испитаника који су процијенили да њихови родитељи нису били усаглашени у васпитним поступцима креће између 10% и 20% за различите од тих поступака и различите родитеље. Процент породица у којима дјеца процјењују како васпитни стилови њихових родитеља нису усаглашени креће се око 20% (Johnson et al., 1991; McNale et al., 1995), а са узрастом дјеце расте тенденција да васпитне поступке својих родитеља процјењују као све мање усаглашене (Johnson et al., 1991). Имајући то на уму, процијенили смо да се критеријуми за разграничавање усаглашених и неусаглашених у васпитним поступцима какве смо примијенили могу сматрати задовољавајућим.

Након што су издвојени испитаници који су процијенили да међу њиховим родитељима није било усаглашености у конкретном васпитном поступку, преостали су медијаном подијељени на оне који су процијенили да је код њиховог родитеља тај васпитни поступак био више и оне који су процијенили да је тај поступак био мање заступљен. Тако смо за сваки од три васпитна поступка добили три групе испитаника: висок ниво заступљености васпитног поступка уз усаглашеност са другим родитељем, низак ниво заступљености васпитног поступка уз усаглашеност са другим родитељем, неусаглашеност у васпитном поступку са другим родитељем. Ово је урађено са процјенама и за мајке и за очеве.

Будући да је више дистрибуција података са варијабле задовољство животом у групама добијеним на претходно описани начин статистички значајно одступало од нормалне дистрибуције и да је разлика у величини међу неким од тих група била прилично велика (највећа разлика је износила око пет пута), одлучили смо се да за тестирање разлика применимо непараметријске статистичке тестове: Крускал–Волисов и Ман–Витнијев тест.

Резултати истраживања

У Табели 1 приказани су резултати Крускал–Волисовог теста којим су тестиране разлике у задовољству животом испитаника у зависности од нивоа очекивања и захтјева које су им постављали мајке и очеви и усаглашености тих захтјева и очекивања са другим родитељем.

Табела 1. Резултати Крускал–Волисовог теста.

Група	Мајке			Очеви		
	N	Сред. ранг	M _d	N	Сред. ранг	M _d
УсНОЗ	186	213,97	26	154	206,34	27
УсВОЗ	160	177,81	25	169	167,51	25
Неус	39	155,31	23	39	144,06	23
Укупно	385			362		
		$\chi^2=14,12$ df=2 p=,001			$\chi^2=16,76$ df=2 p=,000	

Напомена: УсНОЗ – Усаглашени, нижа очекивања и захтјеви; УсВОЗ – Усаглашени, виша очекивања и захтјеви; Неус – Неусаглашени.

Легенда: χ^2 – хи-квадрат тест, df – степени слободе, p – ниво значајности.

У Табели 2 приказани су резултати Ман–Витнијевих тестова којима су тестиране разлике у задовољству животом испитаника међу паровима група формираним према процјенама на варијабли очекивања и захтјеви.

Табела 2. Резултати Ман–Витнијевих тестова.

	Мајке			Очеви		
	Z	p	r	Z	p	r
УсНОЗ – УсВОЗ	3,06	,002	,16	3,41	,001	,18
УсНОЗ – Неус	2,89	,004	,19	3,14	,002	,22
УсВОЗ – Неус	1,26	,208		1,43	,152	

Будући да смо вршили више Ман–Витнијевих тестова, према Бонферонијевој корекцији, поставили смо строжи критеријум статистичке значајности. Радили смо три теста код процјена за мајке и три теста код процјена за очеве, тако да кориговани ниво значајности умјес-

то ,05 износи 0,05/3=,017. Оваква корекција примијењена је код свих накнадних Ман–Витнијевих тестова. Статистички значајна разлика у задовољству животом је између испитаника који процјењују да су њихове мајке имале нижи ниво очекивања и захтјева и испитаника који процјењују да су њихове мајке имале виши ниво очекивања и захтјева, при чему су мајке усаглашене у тим васпитним поступцима са очевима. Веће задовољство показују испитаници чије мајке су имале нижи ниво очекивања и захтјева (средњи рангови и медијане у Табели 1). Статистички значајна разлика у задовољству животом је између испитаника који процјењују да су њихове мајке имале нижи ниво очекивања и захтјева, а биле су усаглашене са очевима и испитаника који процјењују да њихове мајке нису у захтјевима и очекивањима биле усаглашене са очевима. Мање задовољство показују испитаници чије мајке нису биле усаглашене са очевима. Није значајна разлика између испитаника који процјењују да су њихове мајке имале виши ниво очекивања и захтјева, а биле су усаглашене са очевима и испитаника који процјењују да њихове мајке нису у захтјевима и очекивањима биле усаглашене са очевима.

Практично идентична ситуација је код процјена за очеве. Разлике су статистички значајне, односно нису значајне међу истим варијаблима као што је то било код процјена за мајке. Показатељи величине утицаја говоре да је у свим случајевима када су разлике значајне ријеч о малој величини утицаја (у свим случајевима r има вриједност мању од ,30).

У Табели 3 приказани су резултати Крускал–Волисовог теста, којим су тестиране разлике у задовољству животом испитаника у зависности од нивоа похвала и награда које су добијали од мајки и очеве и усаглашености међу родитељима у тим васпитним поступцима.

Табела 3. Резултати Крускал–Волисовој шестиа.

Група	Мајке			Очеви		
	N	Сред. ранг	M_d	N	Сред. ранг	M_d
УсНПН	165	173,32	25	140	159,91	25
УсВПН	186	218,60	26,5	188	205,47	26,5
Неус	34	148,46	22,5	34	137,87	22,5
Укупно	385	173,32		362	159,91	
		$\chi^2=20,52$ df=2 p=,000			$\chi^2=21,85$ df=2 p=,000	

Напомена: УсНПН – Усаглашени, нижи ниво похвала и награда; УсВПН – Усаглашени, виши ниво похвала и награда; Неус – Неусаглашени.

Легенда: χ^2 – хи-квадрат тест, df – степени слободе, p – ниво значајности.

У Табели 4 приказани су резултати Ман–Витнијевих тестова, којима су тестиране разлике у задовољству животом испитаника међу паровима група формираним према процјенама на варијабли похвале и награде.

Табела 4. Резултати Ман–Витнијевих шестивоа.

	Мајке			Очеви		
	Z	p	r	Z	P	R
УсНПН – УсВПН	3,86	,000	,21	3,95	,000	,22
УсНПН – Неус	1,34	,180		1,25	,210	
УсВПН – Неус	3,24	,001	,22	3,35	,001	,23

Као што се види из Табеле 4, статистички значајна разлика у задовољству животом регистрована је између испитаника који процјењују да су их њихове мајке мање хвалиле и награђивале и испитаника који процјењују да су их мајке више хвалиле и награђивале, при чему су мајке усаглашене у нивоу похвала и награда са очевима. Веће задовољство показују испитаници чије мајке су примјењивале више награда и похвала.

Статистички значајна разлика у задовољству животом регистрована је између испитаника који процјењују да су њихове мајке примјењивале више похвала и награда, при чему су

у томе усаглашене са очевима, и испитаника који процјењују да њихове мајке у похвалама и наградама нису биле усаглашене са очевима. Мање задовољство показали су испитаници чије мајке нису биле усаглашене са очевима. Није регистрована значајна разлика између испитаника који процјењују да су њихове мајке примјењивале мање похвала и награда, а биле су усаглашене са очевима и испитаника који процјењују да њихове мајке нису у похвалама и наградама биле усаглашене са очевима.

Ситуација каква је добијена код процјена за мајке, добијена је и код процјена за очеве. Разлике су статистички значајне, односно нису значајне међу истим варијаблама. Показатељи величине утицаја и у овом случају говоре да се ради о малој величини утицаја (у свим случајевима r има вриједност мању од ,30).

У Табели 5 приказани су резултати Крускал–Волисовог теста, којим су тестиране разлике у задовољству животом испитаника у зависности од нивоа критика и казни које су добијали од мајки и очеве и усаглашености међу родитељима у тим васпитним поступцима.

Табела 5. Резултати Крускал–Волисовог теста.

Група	Мајке			Очеви		
	N	Сред. ранг	M_d	N	Сред. Ранг	M_d
УсНКК	175	219,21	26	150	210,21	27
УсВКК	148	174,17	25	150	164,84	25
Неус	62	163,98	24	62	152,35	24
Укупно	385		362			
	$\chi^2=18,23$ df=2 p=,000			$\chi^2=19,98$ df=2 p=,000		

Напомена: УсНПН – Усаглашени, нижи ниво похвала и награда; УсВПН – Усаглашени, виши ниво похвала и награда; Неус – Неусаглашени.

Легенда: χ^2 – хи-квадрат тест, df – степени слободе, p – ниво значајности.

У Табели 6 приказани су резултати Ман–Витнијевих тестова, којима су тестиране разлике у задовољству животом испитаника међу паровима група формираним према процјенама на варијабли критике и казне.

Табела 6. Резултати Ман–Витнијевих тестова.

	Мајке			Очеви		
	Z	p	r	Z	p	r
УсНКК – УсВКК	3,74	,000	,21	3,89	,000	,22
УсНКК – Неус	3,16	,002	,21	3,43	,001	,24
УсВКК – Неус	,83	,40		1,03	,303	

Статистички значајна разлика у задовољству животом регистрована је између испитаника који су процјенили да су их њихове мајке мање критиковале и кажњавале и испитаника који су процјенили да су их мајке више критиковале и кажњавале, при чему су мајке у критиковању и кажњавању усаглашене са очевима (Табела 6). Веће задовољство животом показали су испитаници чије мајке су примјењивале мање критика и казни (Табела 5). Статистички значајна разлика у задовољству животом регистрована је између испитаника који процјењују да су њихове мајке примјењивале мање критика и казни, при чему су у томе усаглашене са очевима, и испитаника који процјењују да њихове мајке у критикама и казнама нису биле усаглашене са очевима. Мање задовољство показали су испитаници чије мајке нису биле усаглашене са очевима. Није регистрована значајна разлика између испитаника који процјењују да су њихове мајке примјењивале више критика и казни, а биле су усаглашене са очевима и испитаника који процјењују да њихове мајке нису у критикама и казнама биле усаглашене са очевима.

Подаци који се односе на процјене за очеве показују истовјетне обрасце кад је ријеч о разликама у задовољству животом међу посматраним групама. Показатељи величине утицаја и код разлика у овом сегменту резултата говоре да се ради о малој величини утицаја.

Дискусија и закључци

Анализа разлика у задовољству животом између група испитаника формираних према нивоу примјене посматраних васпитних поступака од стране родитеља показала је да веће задовољство показују испитаници чији су родитељи били мање захтјевни и имали мања очекивања од њих, испитаници чији родитељи су према њима примјењивали више похвала и награда, односно мање критика и казни.

Наша прва хипотеза дјелимично је потврђена. Потврђена је у оном дијелу у којем се претпостављало да ће веће задовољство животом показати испитаници које су родитељи више хвалили и награђивали, а мање критиковали и кажњавали, док није потврђена у дијелу у којем се претпостављало да ниво очекивања и захтјева које су испитаницима родитељи постављали неће бити повезан са разликама у њиховом задовољству животом (показало се да веће задовољство иде уз нижи ниво очекивања и захтјева).

Јунг и сарадници констатују да је, и поред значаја који има задовољство животом, релативно мали број студија које се баве односом између родитељских очекивања и задовољства животом код дјеце (Jung et al., 2018). Студије које анализирају однос између родитељских очекивања и каснијег задовољства животом код дјеце најчешће та очекивања ограничавају на академска очекивања, која редовно укључују и родитељску подршку на плану њиховог остваривања. Наши резултати нису директно упоредиви са резултатима таквих истраживања, пошто ми очекивања нисмо везивали за контекст академских постигнућа. Третирани смо их шире, као показатељ родитељских реакција на дјечије пожељно понашање уопште, без њиховог везивања за одређени контекст.

Код усмјерености на постављање високих захтјева (перфекционизам) важно је разликова-

ти самооријентисани и социјално оријентисани перфекционизам. У првом случају особа доминантно сама поставља стандарде понашања, а у другом те стандарде доминантно постављају други (родитељи, наставници, руководиоци итд). Особе које карактерише социјално оријентисани перфекционизам су осјетљиве на реакције из социјалног окружења (Flett et al., 1996) и склоније су усамљености (Frost et al., 1993), депресији и анксиозности (Chang et al., 2008). То повећава вјероватноћу да буду мање задовољне животом. Нека истраживања то потврђују. У Кореји средњошколци родитеља са мање израженим перфекционистичким тенденцијама показују веће задовољство животом (Jo, 2019). С друге стране, у неким истраживањима не региструје се повезаност између социјално подстицаног перфекционизма (операционализованог преко родитељских очекивања) и задовољства животом (Hasnain & Fatima, 2012). Наши резултати су у сагласности са резултатима који сугеришу да нижи ниво родитељских очекивања и захтјева иде уз веће задовољство животом код њихове дјеце.

Када је ријеч о негативним реакцијама родитеља на дјечије понашање (критике и казне), истраживања говоре о негативној вези таквих реакција са задовољством животом. Склоност родитеља ка кажњавању дјеце негативан је предиктор дјечијег задовољства животом (Bush et al., 2002). Претјерана родитељска контрола и строг надзор могу се негативно одразити на задовољство животом младих (Shenaar-Golan & Goldberg, 2019). Наши резултати су у сагласности са резултатима који говоре о негативној вези између склоности родитеља ка кажњавању и задовољства животом код дјеце.

Утицај позитивних реакција родитеља на задовољство животом код дјеце се редовно разматра кроз подржавајуће родитељско понашање. Један од видова таквог понашања јесу похвале које родитељи упућују дјеци. Родитељска подрш-

ка у виду давања савјета, охрабрења и похвала доприноси већем задовољству животом код дјеце (Han & Yuen, 2024). Осјећај испитаника да су имали подршку од родитеља у дјетињству позитивно је повезан са њиховим задовољством животом у одраслом добу (Louis & Zhao, 2002). Топло однос између родитеља и дјеце, у којем родитељи дјецу охрабрују, подстичу и хвале, доприноси задовољству животом младих (Lv et al., 2016; Koestner et al., 2020). Резултати које смо добили слажу се са резултатима наведених истраживања. Похвале и награде као облик подржавајућег родитељског понашања позитивно доприносе задовољству животом код дјеце.

Иако се наши резултати не могу директно упоређивати са резултатима истраживања о вези између родитељских васпитних стилова и задовољства животом код дјеце (ми смо остали на нивоу васпитних поступака), корисно је поменути и таква истраживања. У њима се редовно указује на то да родитељи са ауторитативним васпитним стилем чешће имају дјецу која показују високо задовољство животом (Suldo & Hubner, 2004b; Cenkseven-Onder, 2012; Li & Hasbullah, 2023; Niaraki & Rahimi, 2013). Таква веза је постојана и умногоме независна од културног контекста. Везе пермисивно и ауторитарног стила васпитања са задовољством животом су далеко мање конзистентне – или одсутствују или су осјетно слабијег интензитета са значајним варијацијама међу различитим културама (Lavrič & Naterer, 2020). Већина студија говори да је, у погледу задовољства животом код дјеце, ауторитативни стил васпитања родитеља супериоран у односу на ауторитарни, док резултати о разлици између ауторитативног и пермисивног стила васпитања нису једнозначни. Резултати неких студија сугеришу да је ауторитативни стил васпитања повезан са већим задовољством животом у односу и на ауторитарни и у односу на пермисивни (Milevsky et al., 2007), док резултати неких студија не налазе разлику између

ауторитативног и пермисивног стила (Raboteg-Saric & Sakic, 2014).

Будући да су похвале једно од средстава подржавајућег родитељског понашања карактеристичног за ауторитативни стил васпитања, а да су критиковање и кажњавање средства строгог васпитног приступа карактеристичног за ауторитарни стил, можемо констатовати да су наши резултати на посредан начин сагласни са резултатима претходно поменутих истраживања, која говоре о позитивној вези ауторитативног стила са задовољством животом код дјеце, односно о негативној вези ауторитарног стила са задовољством животом.

Сегмент резултата који се односи на разлике у задовољству животом између испитаника који процјењују да су њихови родитељи били усаглашени у примјени васпитних поступака и испитаника који процјењују да међу њиховим родитељима такве усаглашености није било, показао је да генерално веће задовољство животом показују испитаници чији родитељи су били усаглашени у примјени васпитних поступака. То важи за сва три васпитна поступка. Подробнија анализа показује да односи нису сасвим једнозначни. Када је ријеч о очекивањима и захтјевима, испитаници код чијих родитеља није било усаглашености показали су мање задовољство животом од испитаника међу чијим родитељима јесте постојала усаглашеност у тим васпитним поступцима, али само кад је ријеч о групи чији родитељи су имали нижа очекивања и захтјеве. У односу на групу испитаника чији родитељи јесу били усаглашени у очекивањима и захтјевима, али су показивали виши ниво очекивања и захтјева, разлике није било.

Код похвала и награда добијено је да испитаници чији родитељи нису били усаглашени у примјени тих васпитних средстава показују мање задовољство животом од испитаника међу чијим родитељима јесте постојала усаглашеност, али то важи само за групу чији су роди-

тељи обезбјеђивали виши ниво похвала и награда. У односу на групу испитаника чији родитељи јесу били усаглашени у похвалама и наградама, али су те васпитне поступке примјењивали на нижем нивоу, разлике није било.

Када је ријеч о критикама и казнама, ситуација је слична резултатима добијеним за очекивања и захтјеве. Испитаници код чијих родитеља није било усаглашености у примјени критика и казни показали су мање задовољство животом од испитаника међу чијим родитељима јесте постојала усаглашеност, али то важи само за групу чији родитељи су мање примјењивали критике и казне. У односу на групу испитаника чији родитељи јесу били усаглашени у критикама и казнама, али су показивали виши ниво примјене тих васпитних поступака, разлике није било.

Наша друга хипотеза је потврђена једним дијелом. Веће задовољство животом јесу показали испитаници који процјењују да су им родитељи били усаглашени у васпитним поступцима, али је таква веза ограничена на случајеве када су родитељи усаглашени у васпитним поступцима који су иначе повезани са већим задовољством животом. У противном нема разлике у задовољству животом у односу на испитанике који су процијенили да им родитељи нису били усаглашени у васпитним поступцима.

У литератури која се бави усклађеношћу међу мајкама и очевима и начину васпитања разматра се питање колико је таква усклађеност заправо значајна. О томе се схватања различитих аутора разликују. Неки аутори закључују да је усаглашеност међу родитељима у васпитним стиловима важнија од тога о којим стиловима се ради (McNale et al., 2002), док други сматрају да је важније који васпитни стилови су у питању, него да ли су родитељи усклађени у њиховој примјени (Fletcher et al., 1999). На пример, Ауторка Хенкок Хоскинс наводи да је усаглашеност у васпитним стиловима важна за субјектив-

но благостање дјеце, али је важно да оба родитеља примјењују ауторитативни стил (Hancock Hoskins, 2014). Мекини и Ренк су добили резултате према којима усклађеност мајки и очева у васпитном стилу доприноси емоционалној прилагођености њихове дјеце адолесцената, али у случају да оба родитеља показују ауторитативни стил (McKinney & Renk, 2008). Усклађеност у стилу васпитања када је тај стил ауторитарни резултира мањим степеном емоционалне прилагођености, а мања емоционална прилагођеност се јавља и када родитељи нису усклађени у васпитним стиловима (показују различите стилове) (McKinney & Renk, 2008).

Из наведеног произлази питање: шта је важније – врста васпитних поступака или усклађеност међу њима – није сасвим коректно ако се поставља у облику или–или. Важно је и једно и друго. Усаглашеност међу родитељима у васпитним поступцима има позитивне ефекте, али је исто важно и то о којим се усклађеним поступцима ради. Усклађеност родитеља у непожељним васпитним поступцима не обезбјеђује позитивне васпитне исходе. О сложености овог проблема говори и то што на ефекте усклађености може утицати и узраст дјетета. На основу увида у резултате неких истраживања Мекини и Ренк наводе могућност да су на млађим узрастима дјеце позитивни васпитни ефекти више зависни од усклађености васпитних стилова, а мање од тога који стилови су у питању, док су на старијим узрастима и у адолесценцији позитивни васпитни ефекти више зависни од врсте стилова, а мање од њихове усклађености (McKinney & Renk, 2008).

Наши резултати подржавају гледиште које истиче важност и врсте васпитних поступака и њихове усклађености за задовољство животом код васпитаника, мада више говори у прилогу да врста васпитних поступака односи одређену превагу над усаглашеношћу. За позитиван исход васпитања важна је, не толико усаглашеност родитеља у васпитним поступцима сама

по себи, колико да се та усаглашеност односи на васпитне поступке који иначе дају позитивне васпитне исходе.

Ограничења истраживања и препоруке

У истраживањима какво је наше увијек се може поставити питање о објективности процјена дјече о родитељским васпитним поступцима. Премда неки истраживачи саопштавају да адолесценти могу доста добро и поуздано да процјењују васпитно понашање својих родитеља (Moscowitz & Schwarz, 1982), други истичу да такве процјене могу бити и доста субјективне, нарочито кад је ријеч о млађој дјечи и њиховим изразито негативним искуствима (Hardt & Rutter, 2004).

Још један проблем тиче се нивоа на којем смо мјерили родитељско васпитно понашање (ниво васпитних поступака). Цјеловитија слика се добија када се мјере васпитни стилови, тако

да и у том контексту наши резултати имају ограничења.

Препоруке које слиједе из нашег истраживања могу се раздвојити на два дијела. Први се тиче практичне васпитне дјелатности и указује да на задовољство животом дјече позитивно утиче слагање родитеља у васпитним поступцима, али под условом да је ријеч о поступцима који су више карактеристични за ауторитативни стил васпитања (похвале, као вид подржавајућег понашања), док негативан утицај имају поступци карактеристични за ауторитативни стил (као што су изражене критике и казне). Други дио односи се на методолошку препоруку, а која се слаже са ставовима других истраживача (McKinney & Renk, 2008) да је у истраживању родитељских васпитних стилова, ставова или поступака потребно узимати у обзир оба родитеља и не посматрати њихово васпитно понашање одвојено.

Литература

- Baumrind, D. (1968). Authoritarian vs. Authoritative Parental Control. *Adolescence*, 3 (11), 255–272.
- Behmani, R. K., & Singh, V. (2018). Influence on parenting style on life satisfaction of the adolescents: A review. *International journal of social science*, 6(2), 226–230.
- Bush, K. R., Peterson, G. W., Cobas, J. A., & Supple, A. J. (2002). Adolescents' perceptions of parental behaviors as predictors of adolescent self-esteem in mainland China. *Sociological Inquiry*, 72, 503–526. <https://doi.org/10.1111/1475-682X.00031>
- Cenkseven-Onder, F. (2012). The influence of decision-making styles on early adolescents life satisfaction. *Social behavior and personality: An international journal*, 40(9), 1523–1536. <https://doi.org/10.2224/sbp.2012.40.9.1523>
- Chang, E. C., Sanna, L. J., Chang, R., & Bodem, M. R. (2008). A preliminary look at loneliness as a moderator of the link between perfectionism and depressive and anxious symptoms in college students: Does being lonely make perfectionistic strivings more distressing?. *Behaviour Research and Therapy*, 46, 877–886. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2008.03.012>
- Christophersen, E. R., & Mortweet, S. L. (2003). *Parenting that works: Building skills that last a lifetime*. American Psychological Association.
- Čudina–Obradović, M., i Obradović, J. (2006). *Psihologija braka i obitelji*. Golden marketing – Tehnička knjiga.

- Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: an integrative model. *Psychological Bulletin*, 113, 487–496. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.113.3.487>
- Deniz, M. E., Karakuş, O., Traş, Z., Eldeleklioglu, J., Özyeşil Z., & Hamarta, E. (2013). Parental Attitude Perceived by University Students as Predictors of Subjective Well-Being and Life Satisfaction. *Scientific Research, Psychology*, 4(3), 169–173. <https://doi.org/10.4236/psych.2013.43025>
- Dew, T., & Huebner, E. S. (1994). Adolescents perceived quality of life: An explanatory investigation. *Journal of school psychology*, 32(2), 185–199. [https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/0022-4405\(94\)90010-8](https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/0022-4405(94)90010-8)
- Diener, E., & Ryan, K. (2009). Subjective well-being: A general overview. *South African Journal of Psychology*, 39(4), 391–406. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1177/008124630903900402>
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The Satisfaction With Life Scale. *Journal of Personality Assessment*, 49, 71–75. https://psycnet.apa.org/doi/10.1207/s15327752jpa4901_13
- Diener, E., Kesebir, P., & Tov, W. (2010). Happiness. In M. R. Leary & R. H. Hoyle (Eds.). *Handbook of individual differences in social behavior* (pp. 147–160). The Guilford Press.
- Diener, L., Oishi, S., & Lucas, R. E. (2003). Personality, culture, and subjective well-being: Emotional and cognitive evaluations of life. *Annual Review of Psychology*, 54, 403–425. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.54.101601.145056>
- Fletcher, A., Steinberg, L., & Sellers, E. (1999). Adolescents' well-being as a function of perceived inter-parental consistency. *Journal of Marriage and Family*, 61, 599–610. <https://doi.org/10.2307/353563>
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., & De Rosa, T. D. (1996). Dimensions of perfectionism, psychosocial adjustment, and social skills. *Personality and Individual Differences*, 20, 143–150. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(96\)00170-0](https://doi.org/10.1016/0191-8869(96)00170-0)
- Frost, R. O., Heimberg, R. G., Holt, C. S., Mattia, J. I., & Neubauer, A. L. (1993). A comparison of two measures of perfectionism. *Personality and Individual Differences*, 14, 119–126. [https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/0191-8869\(93\)90181-2](https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/0191-8869(93)90181-2)
- Gilman, R., & Huebner, E. S. (2006). Characteristics of adolescents who report very high life satisfaction. *Journal of Youth and Adolescence*, 35, 311–319. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s10964-006-9036-7>
- Gordon, T. (2006). *Umeće roditeljstva: kako podizati odgovornu decu*. Kreativni centar.
- Grant, N., Wardle, J., & Steptoe, A. (2009). The relationship between life satisfaction and health behavior: A cross-cultural analysis of young adults. *International Journal of Behavioral Medicine*, 16, 259–268. <https://doi.org/10.1007/s12529-009-9032-x>
- Grossman, M., & Rowat, K. M. (1995). Parental relationships, coping strategies, received support and wellbeing in adolescents of separated or divorced and married parents. *Research in Nursing & Health*, 18, 249–261. <https://doi.org/10.1002/nur.4770180308>
- Han, F., & Yuen, C. Y. (2024). Roles of parents in life satisfaction and educational hope among Chinese high school students. *Frontiers in psychology*, 15, 1334397. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1334397>
- Hancock Hoskins, D. (2014). Consequences of Parenting on Adolescent Outcomes. *Societies*, 4, 506–531. <https://doi.org/10.3390/soc4030506>

- Hardt, J., & Rutter, M. (2004). Validity of adult retrospective reports of adverse childhood experiences: Review of the evidence. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 45, 260–273. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2004.00218.x>
- Hasnain, S. F., & Fatima, I. (2012). Perfectionism, loneliness and life satisfaction in engineering students. *Journal of Behavioural Sciences*, 22(3), 33–48. https://www.researchgate.net/publication/320490694_Perfectionism_Loneliness_and_Life_Satisfaction_in_Engineering_Students
- Huebner, E. S., Suldo, S. M., Smith, L. C., & McKnight, C. G. (2004). Life satisfaction in children and youth: Empirical foundations and implications for school psychologists. *Psychology in the Schools*, 41, 81–93. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1002/pits.10140>
- Ilić, M. (2008). Stilovi porodičnog vaspitanja. *Norma*, 13(3), 9–28.
- Jo, S. H. (2019). The Relationships between Parental Perfectionism, Academic Stress, and Life Satisfaction. *Korean Educational Research Journal*, 40(1), 43–57. <https://doi.org/10.70594/brain/v10.i4/9>
- Johnson, B. M., Shulman, S., & Collins, W. A. (1991). Systemic patterns of parenting as reported by adolescents: Developmental differences and implications for psychosocial outcomes. *Journal of Adolescent Research*, 6, 235–252. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1177/074355489162006>
- Jung, E., Hwang, W., Zhang, Y., & Zhang, Y. (2018). Do parents' educational expectations in adolescence predict adult life satisfaction? *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 67(4), 552–566. <https://doi.org/10.1111/fare.12323>
- Kaurin, S., Pavlović, Z. i Cvjetinović, V. (2025). Zastupljenost vaspitnih stilova kod roditelja prema Milivojevićevom modelu. *Sineza: Časopis za humanističke i društvene nauke*, 6 (2), 137–157. <https://doi.org/10.63356/sin.2025.018>
- Keresteš, G., Brković, I., i Jagodić, G. K. (2012). Predictors of psychological well-being of adolescents, parents. *Journal of Happiness Studies*, 13(6), 1073–1089. <https://doi.org/10.1007/s10902-011-9307-1>
- Koestner, R., Powers, T. A., Holding, A., Hope, N., & Milyavskaya, M. (2020). The relation of parental support of emerging adults' goals to well-being over time: the mediating roles of goal progress and autonomy need satisfaction. *Motivation Science*, 6, 374–385. <https://doi.org/10.1037/mot0000169>
- Lavasani, M. G., Borhanzadeh, S., Afzali, L., & Hejazi, E. (2011). The relationship between perceived parenting styles, social support with psychological well-being. *Procedia social and behavioral sciences*, 15, 1852–1856. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.04.014>
- Lavrič, M., & Naterer, A. (2020). The power of authoritative parenting: A cros national study of effects of exposure to different parenting styles on life satisfaction. *Children and youth services review*, 116, 105274, 1–9. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105274>
- Leung, J., & Leung, K. (1992). Life satisfaction, self-concept and relationship with parents in adolescence. *Journal of youth and adolescence*, 21, 653–665. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/BF01538737>
- Leung, J. P. & Zhang, L. W. (2000). Modeling life satisfaction of Chinese adolescent in Hong Kong. *International journal of behavioral development*, 24, 99–104. <https://doi.org/10.1080/016502500383520>
- Li, C. L., & Hasbullah, M. (2023). Parenting styles, peer relations, general self-concept and life satisfaction among adolescents in Klang Valley. *International journal of academic research in business and social sciences*, 13(18), 161–172. <https://doi.org/10.6007/IJARBSv13i1819956>

- Louis, V. V., & Zhao, S. (2002). Effects of family structure, family SES, and adulthood experiences on life satisfaction. *Journal of Family Issues*, 23, 986–1005. <https://doi.org/10.1177/019251302237300>
- Lovrinčević, N. (2009). *Disciplina bez batina*. Kreativni centar.
- Lucas, R. E., & Diener, E. (2010). Subjective well-being. In M. Lewis, J. M. Haviland-Jones, & L. Feldman Barrett (Eds.). *Handbook of emotions* (pp. 471–484). The Guilford Press.
- Lv, B., Zhou, H., Guo, X., Liu, C., Liu, Z. & Luo, L. (2016). The relationship between academic achievement and the emotional well-being of elementary school children in China: the moderating role of parent-school communication. *Frontiers in psychology*, 7, article 948. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.00948>
- Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the Context of the Family: Parent-Child Interaction. In P. H. Mussen, & E. M. Hetherington (Eds.). *Handbook of Child Psychology, Vol. 4. Socialization, Personality, and Social Development* (pp. 1–101). Wiley.
- Matejević, M. (2007). *Vrednosne orijentacije i vaspitni stil roditelja*. Filozofski fakultet.
- McHale, S. M., Crouter, A. C., McGuire, S. A., & Updegraff, K. A. (1995). Congruence between mothers' and fathers' differential treatment of siblings: Links with family relations and children's well-being. *Child Development*, 66, 116–128. <https://psycnet.apa.org/doi/10.2307/1131194>
- McKinney, C., & Renk, K. (2008). Differential parenting between mothers and fathers implications for late adolescents. *Journal of Family Issues*, 29(6), 806–827. <https://doi.org/10.1177/0192513X07311222>
- McKnight, C. G., Huebner, E. S. & Suldo, S. (2002). Relationships among stressful life events, temperament, problem behavior, and global life satisfaction in adolescents. *Psychology in the Schools*, 39(6), 677–687. <https://doi.org/10.1002/pits.10062>
- McHale, J., Khazan, I., Erera, P., Rotman, T., DeCoursey, W., & McConnell, M. (2002). Coparenting in diverse family systems. In M. H. Bornstein (Ed.). *Handbook of parenting*, 3 (pp. 75–107). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Milevsky, A., Schlechter, M., Netter, S., & Keehn, D. (2007). Maternal and paternal parenting styles in adolescents: Associations with self-estim, depression and life satisfaction. *Journal of child and family studies*, 16(1), 39–47. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s10826-006-9066-5>
- Moscovitz, D. & Schwarz, J. (1982). Validity comparison of behavior counts and ratings by knowledgeable informants. *Journal of Personality and Social Psychology*, 42(3), 518–528.
- Niaraki, F. R., & Rahimi, H. (2013). The Impact of Authoritative, Permissive and Authoritarian Behavior of Parents on Self-concept, Psychological Health and Life Quality. *European Online Journal of Natural and Social Sciences*, 2(1), 78–85.
- Ozben, S. (2013). Social skills, life satisfaction and loneliness in Turkish university students. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 41(2), 203–213. <https://doi.org/10.2224/sbp.2013.41.2.203>
- Pavot, W. G., & Diener, E. (1993). Review of the Satisfaction With Life Scale. *Psychological Assessment*, 5, 164–172. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/1040-3590.5.2.164>
- Raboteg-Saric, Z., & Sakic, M. (2014). Relations of parenting styles and friendship quality to self-esteem, life satisfaction and happiness in adolescents. *Applied research in quality of life*, 9(3), 749–765. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s11482-013-9268-0>
- Randelović, D., i Minić, J. (2012). Prediktori zadovoljstva životom kod studenata. *Engrami*, 34(1), 59–68.

- Shenaar-Golan, V., & Goldberg, A. (2019). Subjective well-being, parent–adolescent relationship, and perceived parenting style among Israeli adolescents involved in a gap-year volunteering service. *Journal of Youth Studies*, 22, 1068–1082. <https://doi.org/10.1080/13676261.2018.1563289>
- Shin, N., Vaughn, B. E., Akers, V., Kim, M., Stevens, S., Krzysik, L., & Korth, B. (2011). Are happy children socially successful? Testing a central premise of positive psychology in a sample of preschool children. *Journal of Positive Psychology*, 6, 355–367. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1080/17439760.2011.584549>
- Steinberg, L., & Levine, A. (1990). *You and your adolescent: A parent's guide for ages 10–20*. HarperCollins.
- Suldo, S. M., & Huebner, E. S. (2004a). Does life satisfaction moderate the effects of stressful life events on psychopathological behavior during adolescence? *School Psychology Quarterly*, 19(2), 93–105. <https://doi.org/10.1521/scpq.19.2.93.33313>
- Suldo, S. M., & Hubner, E. S. (2004b). The role of satisfaction in the relationship between authoritative parenting dimensions and adolescent problem behavior. *Social indicators research*, 66(1–2), 165–195. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1023/B:SOCI.0000007498.62080.1e>
- Valois, R. F., Zullig, K. J., Huebner, E. S., & Drane, J. W. (2001). Relationship between life satisfaction and violent behaviors among adolescents. *American Journal of Health Behavior*, 25(4), 353–366. <https://doi.org/10.5993/ajhb.25.4.1>
- Wagonseller, B. R. & McDowell, R. L. (1979). *You and your child: A common sense approach to successful parenting*. Research Press.

Summary

Educational outcomes, in a broader sense, can be expressed through indicators of the optimal functioning of students. One such indicator is life satisfaction. Life satisfaction is closely related to indicators of both physical and psychological functioning, as well as to achievements in various areas. Therefore, the issue of the relationship between parenting styles and children's life satisfaction is of great pedagogical importance.

This paper presents the results of a study that analyzed differences in life satisfaction among university students. A sample of 390 students was used to assess their perceptions of their parents' upbringing practices in three categories: expectations and demands, praise and rewards, and criticism and punishment. Differences in life satisfaction were analyzed among groups of participants based on whether they perceived that their mothers and fathers applied these parenting practices to a greater or lesser extent, and whether the parents were consistent or not in the application of those practices.

The results showed that higher life satisfaction was reported by participants whose parents were less demanding and had lower expectations, those whose parents used more praise and rewards, and those whose parents criticized and punished them less. The findings also support the view that both the type of parenting practices and the consistency between mothers and fathers in those practices are important for life satisfaction, although the results more strongly support the idea that the type of parenting practice has a greater influence than parental consistency. What matters for life satisfaction is not so much consistency between parents in itself, but whether that consistency involves parenting practices that are generally associated with higher life satisfaction.

Keywords: *life satisfaction, family upbringing, parental upbringing practices, parental compliance in upbringing*